

Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,
The Journal of Social Sciences Institute
Sayı/Issue:35 – Sayfa / Page:
ISSN: 1302-6879 VAN/TURKEY

Makale Bilgisi / Article Info
Geliş/Received: 22.05.2017 Kabul/Accepted:28.06.2017

ÖZDEŞLEŞME VE SENGE’NİN BEŞ DİSİPLİNİNİN İNTİHAL ALGISI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

EFFECT OF FIVE DICIPLINES OF IDENTIFICTION AND SENGE ON PERCEPTION OF PLAGIARISM

Arş. Gör. Fetullah BATTAL
Öğr. Gör. İbrahim DURMUŞ

Öz

Bu çalışmada intihal ile özdeşlik arasında negatif yönlü bir ilişkinin istatistiksel olarak var olup olmadığı, Peter Sengenin öğrenen örgütleri tanımlarken geliştirdiği bir ölçek yardımıyla incelenmeye çalışılmıştır. Ankete dayalı analizde kullanılan Demografik veriler olarak Cinsiyet Durumu, Eğitim Durumu, Yaş aralığı ve Gelir Durumu gibi temel göstergeler baz alındıktan sonra 2015 yılında Gümüşhane Üniversitesinde (50), Erzurum Atatürk Üniversitesinde (50), Bayburt Üniversitesinde (120), olmak üzere toplamda (220) akademisyene uygulanmıştır. Anketlere Öğretim Elemanları ve Öğretim Üyesi düzeyinde ki akademisyenler katılmış ve bu alanlarda ki eğitim durumları da 1-yüksek lisans ders aşaması, 2-yüksek lisans tez aşaması, 3- doktora ders aşaması, 4-doktora yeterlilik aşaması ve 5-doktora tez aşaması olarak sınıflandırılarak çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, birden çok gözlenen değişken arasındaki ilişkiyi daha iyi verdiği için istatistiksel yöntem olarak Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) benimsenmiştir. Anketimize katılanların %55.9 ‘ u erkek , %44.1’ i kadındır. Anketimize katılanların çoğunluğunun eğitim durumu % 41.8 ile doktora tez aşamasında olan kişilerdir. Çalışmamızda İntihal Algısı ile Özdeşlik arasında negatif bir korelasyon gözlemlerken; özdeşlik ile Sengenin Disiplin ölçeği arasında pozitif bir korelasyon gözlemledik. Ne yazık ki Türkiye Cumhuriyeti tarihi boyunca örgütsel ahlak ve kurumsal etik üzerine oldukça az çalışma yapılmıştır. Dolayısıyla etik ile ilgili olan İntihal Eğilimi konusunu bu makalede bağımlı bir değişken olarak incelerken; Özdeşlik kavramı ve Senge’nin öğrenen örgütlerini de bağımsız değişken olarak dikkate alarak ilişkiyi bir model oluşturmaya çalıştık.

Anahtar Sözcükler: İntihal Algısı, Özdeşleşme, Senge'nin Beş Disiplini, Yapısal Eşitlik Modellemesi, Lisrel.

Abstract

In our study, the negative relationship between plagiarism and identity, and a scale which developed with the questions of five articles Peter Senge developed while defining Learning organizations included in the model with the applied factor analysis tried to be examined. While Gender Status, Education Status, Age Range, Income Status were analyzed as demographic data, it was employed on the academicians (220) in Gumushane University (50) and Erzurum Atatürk University (50) and Bayburt University (120) in 2015. In the content, academic staff at the level of lecturers and instructors participated and the study was carried out by classifying educational status as; 1) Master's courses, 2) Master thesis, 3) doctorate courses, 4) doctorate proficiency and 5) doctorate thesis. 55.9% of the respondents were male and 44.1% were female. The majority of the participants in our survey had a doctoral dissertation with 41.8%. We observed a negative correlation between the Perception of Plagiarism and Identity in our study; We observed a positive correlation between the identity and the Sengenin Discipline scale. Unfortunately, there has been not sufficient work on organizational ethics and corporate ethics throughout the history of the Republic of Turkey. Thus, while the topic of "Plagiarism Tendency", which is related to ethics, has been examined as a dependent variable in this article, the concepts of "identity" and "learning organizations of the Senge" are considered as independent variables and a rational model attempted to be created.

Keywords: Perception of plagiarism, Identification, Senge's The Fifth Discipline, Structural Equation Modeling, Lisrel.

1-GİRİŞ

Bilimsel araştırmaların doğasında süreklilik ve daha önce yapılan araştırmalardan haberdar olunması gereği vardır. Her bilimsel araştırma daha önce yapılmış araştırmalar üzerine geliştirilir. Yapılan çalışmaların yayın içinde aktarımında bazı kurallara uyulması, yararlanılan kaynakların yine belirli kurallara göre belirtilmesi esastır. Bilimsel araştırma yapma ve araştırma sonuçlarını yayma aşamasında bilerek veya bilmeden yapılan hatalar araştırmanın güvenilirliğini zedelediği gibi ilgili bilim dalına da zarar vermektedir. (Özenç,2008:187-204)

Bilimsel iletişim sürecinde genelde "etik dışı" olarak tanımlanan bu davranışlar içine "sahtecilik", "intihal/aşırmacılık", "uydurmacılık" ve "yinelenen yayın yapma" gibi istenmeyen uygulamalar girmektedir. Bu kavramlar içinde sıkça karşılaştığımız intihal (plagiarism) sadece akademik çevrelerin değil, sanat ve

edebiyat dünyasının da karşı karşıya kaldığı bir sorundur. Literatürde giderek üzerinde daha çok durulan bilimsel etik ve intihal ülkemizde yeterince irdelenmeyen bir konudur. Literatürümüzde son yıllarda mesleki etikle ilgili çalışmalara önceki yıllara oranla daha sık rastlanmasına rağmen, intihal algısı konusunda yapılan araştırmaların sayısı oldukça yetersizdir. Özenç,2008:187-204).

Bu sürecin yazar, editör, hakem ve okuyucu boyutuna vurgu yapan Oğuz (1999), yazarın araştırma ve sunum açısından sorumluluklarını belirtirken, editörün bu süreç içinde iletişimin uygun, zamanında, açık, güvenilir ve tarafsız olarak sürdürülmesindeki rolüne değinmektedir. Hakem sorumluluğunda tarafsızlık, eldeki metnin yetkin hale getirilmesi; okuyucu boyutunda ise okuyucunun ilgi alanına giren konulardaki yazıları izlemek, incelemek ve yanıtları bilimsel yayın ortamında ortaya koymak, yani tepki vermek sorumluluğunun bulunduğu ifade edilmektedir (Oğuz,1999:154-158). Burada esas olan aslında intihali nasıl algıladığımız ve bu yönde ne gibi yaptırımlar ile karşılaşabileceğimizi düşünebilmektir. Yaptığımız literatür incelemesinden hareketle temel model kısmında intihal algısı ile özdeşleşme duygusu arasında negatif bir ilişki beklerken; yine özdeşlik duygusu ile Peter Sengenin (1990) öğrenme disiplinlerinden yola çıkarak 1) Sistemli düşünme, 2) Kişisel ustalık, 3) Zihinsel (akıl) model, 4) Vizyon paylaşımı, 5) Takım halinde öğrenme (Chang ve Sun, 2007: 810). özdeşlik duygusu ile arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermeye çalışacağız.

2-LİTERATÜR İNCELEMESİ

2.1.İntihal Algısı

Bir sivil toplumun sürdürülebilirliği ve demokratik sürecinde akademik bütünlüğün korunması kritik öneme sahiptir. Üniversitelerdeki akademisyenlerin disiplinler arası faaliyetlerinde intihal algısına yönelik rahatsızlıkları giderek artmaktadır (Okoro, 2011: 177). Akademik kültürde intihal, bir hile olarak ifade edildiği için etik dışı olarak kabul edilir (Hansen, 2011: 188). Bu açıdan çalışmada akademisyenlerin etik dışı davranışları ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

Rehman ve Waheed Pakistan örneği üzerinde yaptıkları çalışmada üniversite öğrencilerinin akademik sahtekârlık üzerindeki algılarını incelemiştir. 21-35 yaş arası incelemeye alınan katılımcıların yaklaşık olarak % 51'i akademik sahtekârlığın yaşamın normal bir parçası olduğunu vurgularken katılımcıların % 48'i bu durumun etik olmadığını yani olumsuz algıladıklarını vurgulamışlardır (Rehman ve Waheed, 2014: 11).

Youngstown Üniversitesi web sitesine göre “İntihal” aşağıdaki maddeleri içerir (“İntihal nedir”, 2005: 5, Akt., Stowers ve Hummel, 2011:165).

- Kişinin başkasının çalışmasını kendi çalışması olarak açıklaması
- Kişinin izin almadan başkasının fikirlerini veya kelimelerini kopyalaması
- Alıntılarda tırnak işareti içerisine alınması gerekenlerin alınmaması
- Bir alıntının kaynağı hakkında yanlış bilgi verilmesi
- Kelimeleri değiştirirken kaynağı vermeden izin almadan cümle yapısını kopyalamak
- Yazarın izni olsun ya da olmasın bir düşüncenin çoğunluğunu oluşturan bir kaynaktan çok sayıda kelime ya da fikrin kopyalanması,

Colquitt ise çalışmasında Wager’in (2011) çalışmasından uyarladığı intihalin önem derecesini Tablo 1.şeklinde aşağıda ifade etmektedir.(Akt., Colquitt, 2012: 750).

(Tablo 1.) Wager’in (2011)

Boyutlar	Önem derecesi az	Daha önemli	En önemlisi
Miktar	Birkaç kelime ya da cümle	Tüm geçişler ve paragraflar	Yazıların tamamı
Özgünlük	Yaygın kullanılan ifadeler	Akademisyenlerin küçük gruplar tarafından kullanılan deyimleri	Orijinal ifadeler
Konumlandırma	Yöntem kısmı	Literatür incelemesi	Hipotez geliştirme ve teorinin inşası
Referans	Kaynaklar da dahil kaynak atıfları	Kaynak atıfları ancak kaynaklar dahil değil	Kaynakların tamamı dahil değil
Amaç (Niyet)	Net bir şekilde aldatma niyeti olmayan	Bazı olası durumlarda aldatma niyetinde olan	Aldatma amacı güden

Kong vd., ise çalışmalarında yüksek belirsizliğin olduğu durumlarda intihali tespit etmek için en zor problemleri çözmeye yüksek kalitede kaynakların kullanılması gerektiğinin önemini

vurgulamışlardır. İntihalle ilgili kaynakların aranmasında; sözcük-sel özellikler, söz-dizimsel özellikler, anlamsal ve yapısal özelliklerin araştırmacılar tarafından yaygın olarak kullanıldığını vurgulamışlardır (Kong vd., 2014: 387).

2.1.1.İntihalin Engellenmesi için Alınan Önlemler

Dünyada bilimsel hırsızlığı önlemeye yönelik olarak çeşitli önlemler alınmaktadır. Bu amaçla 2007 yılında Çin'de "Bilim ve Ahlak Komitesi" kurulmuştur. Pakistan'da ise intihal suçu işleyen akademisyenleri yeterince cezalandırmayan üniversitelerin para yardımı kesilmektedir (Münir, 2007). ABD'de üniversiteye giren her öğrenciye davranış sözleşmesi (code of conduct) denen ve içinde intihali de içeren üniversitede uyulması gereken etik kurallarla ilgili bir sözleşme imzalatılmaktadır (Cemal, 2004). ABD'de bilimsel hırsızlığı önlemeye yönelik olarak Virginia Üniversitesi'nde özel bir birim oluşturulmuştur. Etik dışı davranışların, özellikle de intihalin önlenmesi amacıyla kurulan bu birimin başına getirilen fizik profesörü Louis Bloomfield tarafından geliştirilen bir program (WCOPYFIND) ile şüphelenilen metinler bilgisayara aktararak mevcut bilgi kaynaklarından ne oranda nasıl alıntı yaptıkları karşılaştırılabilmekte ve kopya metin tespit edilebilmektedir.

Ülkemizde ise TÜBİTAK, bilimsel alanda sahtekârlığın tanımlanması ve önlenmesine yönelik bir dizi çalışma yürütmektedir. TÜBİTAK bünyesinde kurulan "Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu" bu oluşumlara örnektir. Ayrıca TÜBA tarafından 2006 yılında "Bilim Etiği Kurulu" oluşturulmuştur. TÜBA Bilim Etiği Kurulu 1 Aralık 2001 tarihinde yapılan toplantıda konuyla ilgili 6 temel ilkeyi benimseyerek kamuoyuna duyurmuştur. Bu ilkeler bilimsel verilerin gerçeğe uygunluğu; bilimsel araştırmanın çevre ve insanlara zarar vermemesi gereği; bilim insanlarının topluma karşı sorumlulukları; araştırmaya katkı veren kişilerin araştırmada adlarının yer alması; kaynak göstermede, alıntı yapmada kurallara uyulması; eğitimde ve akademik etkinliklerde etik kurallara bağlı kalınması şeklinde özetlenebilir (TÜBA, 2001).

2.2.Özdeşleşme

Özdeşleşme, uzun bir zamanı kapsayan memnuniyeti ve çalışanların aidiyetlik duyguları için önemli etkilere sahip olan organizasyon etkinliğidir (Kim vd., 2010: 422).

Akademisyenlikte özdeşleşmenin etki alanı özel bir durumdur. Bu durumda bir bireyin eğitim ve akademisyenlikte belli bir etki alanındaki rolü ya da performansı aracılığı ile kendisini hangi ölçüde

tanımladığını ortaya koymaktadır (Osborne ve Jones, 2011: 132-133). Örneğin Shanahan vd., akademik çalışmalar açısından hilenin rekabet durumunda avantaj kazanmak için kuralların yok sayılması anlamına geldiğini vurgulamaktadırlar. Bu ihlal kurallarının belirgin olması durumunda öznel bir süreç olan hileli ortamların özdeşleşme açısından; ahlak, etik veya davranışa dayalı, yazılı olmayan durumlardan oluşabileceğini savunmuşlardır (Shanahan vd., 2013: 167). Hsiung ise 2006 ve 2007 yıllarında Tayvan Bilim ve Teknoloji Ulusal Pingtung Üniversitesinde üniversite öğrencilerine yaptığı çalışmada; akademik başarıyı işbirlikçi öğrenme ve işlevsel olmayan takım çalışmaları ile ele alıp özdeşleşme açısından konuyu değerlendirmiştir. Hsiung işlevsiz takım çalışmasını ortaya koymak için bir yöntem geliştirmiş olup bu yöntem içerisinde, işbirlikçi ve bireysel öğrenme koşullarını dikkate almıştır. Sonuç olarak işlevsel olmayan takım çalışmasının tek başına çalışan bireylerden daha düşük bir akademik başarı sergilediklerini ortaya koymaktadır (Hsiung, 2010: 46-53).

Örgütsel özdeşleşme, bireyi belli bir örgüt üyeleri açısından kendisini tanımladığı sosyal kimliğinin özel bir şeklidir (Kim vd., 2010: 414). Galvin ve Lange çalışmalarında organizasyonel özdeşleşme formlarının sürekliliğini incelemişlerdir. Narsist (bireyin özdeşleşmesinin örgütün algılanan özdeşleşmesini kapsadığını- bireysel egemenlik özdeşleşmesi), geleneksel (bireyin özdeşleşmesinin örgütün algılanan özdeşleşmesini kapsamadığını – bireysel yakınsak özdeşleşme) ve özdeşleşme üzerine (örgütün algılanan özdeşleşmesinin bireyin özdeşleşmesini kapsadığını – örgütsel egemenlik özdeşleşmesi) yaptıkları çalışmalarında bu üç durumun örgütsel özdeşleşme sürekliliğini tamamladığını ortaya koymuşlardır (Galvin ve Lange, 2015: 166-173).

2.3.Senge'nin Beş Disiplini

Senge (1990)'nin öğrenme disiplinleri şu şekilde ifade edilmektedir; 1) Sistemli düşünme, 2) Kişisel ustalık, 3) Zihinsel (akıl) bir model, 4) Vizyon paylaşımı, 5) Takım halinde öğrenme (Chang ve Sun, 2007: 810). Senge sosyal sistem modellemesi ile 'sistem dinamikleri'ni birleştirerek uygulamalı problem çözme modellemesi geliştirmek istemiştir. Ancak Senge çalışmasında teori ile uygulama arasında köprüsel anlamda bir gerginlik (kopukluk-bozukluk) olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır (Novak, 2014: 221).

2.3.1.Sistemli Düşünme

Senge sistemli düşünmeyi, bütünü görebilme disiplini olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca sistemli düşünmenin statik (basit) 'anlık' değişimleri kalıpları görmek için değil ilişkileri ortaya koymak için bir çerçeve sağladığını ifade etmektedir (Senge, 1995: 68, Akt., Amidon, 2005: 419). Yani sistematik düşünme yaklaşımının amacında objektif yöntemlerle gerçeği bilmenin mümkün olduğuna inanılmaktadır (Brown, 1996: 92).

Sistemli düşünmenin ana odak noktasında aslında insanlar arası mikro uygulamalar değil onların yanırları üzerindeki 'öğrenme güçlüklerinin' giderilmesidir (Caldwell, 2012: 160). Bu açıdan Senge yapmış olduğu çalışmalarda gerçekte yeniden işleme veya sistemli düşünme kavramı çerçevesinde bu disiplinlerin bazılarını ortak değerlendirirken, onun çözümleri teorik kapsamı pratikte farklı üzücü sonuçlar ortaya koymaktadır (Caldwell, 2012a: 42).

2.3.2.Kişisel ustalık

Kişisel ustalık bireysel olarak incelendiğinde, kişiyi geliştirmeye ve sürekli öğrenmeye yönelten bunun için güçlü bir isteği olan ve bunların gelişmesi hakkında seçimler yapmak amacı ile gelecek vizyonuna odaklanan kişisel gelişim ve kapasiteyi artırma çalışmalarıdır (Park, 2008: 274).

McCarthy vd çalışmalarında örgütsel açıdan akademisyenlerin kişisel ustalıkları ile kalkınma ve eğitim (gelişim) arasında güçlü bir korelasyon olduğu sonucuna ulaşmışlardır (McCarthy vd., 2013: 377).

2.3.3. Akıl modeli

Zihinsel modeller vücut sisteminin derinliklerinde yer almaktadır. Bir akıl modelinde çeşitli konularla ilgili çıkarımlar bireyin algılarını etkilemektedir. Dünyayı algılayışı ve eylemleri etkiler. Bireyler iç algılayış dünyalarının farkında değildirler. Başka bir ifade ile zihinsel model bilinçsizce bireylerin kendi deneyimleri ile geliştirilmiştir (Chang ve Sun, 2007: 810).

2.3.4.Vizyon paylaşımı

Vizyon paylaşımında bireylerin organizasyonla ilgili kafalarında taşıdıkları resim ve görüntülerin organizasyon üyelerine ifade edilmeye çalışılmasıdır; yani bir kimlik (özdeşlik) ve ortak misyon duygusudur (Worrell, 1995: 352).

McCarthy vd. yaptıkları uygulama ile örgütsel açıdan akademisyenlerin vizyon paylaşımları ile kalkınma ve eğitim arasında

güçlü bir ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır (McCarthy vd., 2013: 377).

2.3.5.Takım Olarak Öğrenme

Bu süreç içerisinde Senge ‘takım olarak öğrenmeyi’ üç kritik boyutu olan bir disiplin olarak tanımlamaktadır. Bunları ‘*karmaşık konular hakkında vizyonel düşünme yeteneği*’, ‘yenilikçi ve koordineli bir şekilde davranma yeteneği’ ve ‘farklı takımlarda farklı roller oynama yeteneği’ olarak ifade etmiştir (Senge, 1995:236, Akt., Amidon, 2005: 416).

3-YÖNTEM

Bu çalışmada, Mehran Nejati tarafından faktör analizi yapılmış olan ölçeğin Türkçeye çevrilmesiyle elde ettiğimiz intihal algısı ve özdeşlik soruları ile birlikte ilk altı sorusu intihal algısı sonraki altı soru özdeşlik kavramını incelenmek üzere metodolojik olarak benimsenmiştir. Bu amaçla; Massachusetts Institute of Technology profesörlerinden Peter M. Senge’nin “Beşinci Disiplin” (The Fifth Discipline) adlı kitabıyla yönetim literatürüne giren “Öğrenen Organizasyonlar” kavramının temelinde olan on adet soru da analize dahil edilmiştir. (toplamda 22 adet soru ve 6’lı Likert ölçeğine göre anketimiz yapılmıştır.) . Bu şekilde analize konu soruların tümünün faktör analizi yapılması sonucunda kavramsal olarak bu çalışma ile ilgili olan sorular seçilerek son tahlilde bir anket formu oluşturulmuştur. .

Uygulanan araştırmada anketler elden dağıtılmış ve geri dönüşler aynı şekilde sağlanmıştır. Çalışmada daha önce yapılan çalışmalar, yapılan açıklamalar ve anket geri dönüşlerinde anlaşılmayan sorularla ilgili eleştirilerde dikkate alınarak faktör analizleri sonrasında bazı soruların modeli karşılamadığı ve uyum sağlamadığı için çıkarılmıştır. . Oluşturulan modele yapısal eşitlik analizleri yapılmıştır. Model açıklayıcı faktör analizi ile geçerlilik testine tabi tutulmuştur. Bu nicel araştırma çalışmasında birincil veri toplama metodu kullanılmıştır. Ölçeğin geçerliliğinde ve güvenilirliğinin belirlenmesinde de Cronbach’s Alpha yöntemi kullanılmıştır. Bu soruların tümünün güvenilirlik analizleri ve faktör analizlerinin yapılması sonucunda boyutlandırılan faktörler ile model çalışmamız yapılmıştır.

Yapısal eşitlik modellemesi (YEM) kullanmamızın nedeni YEM’in istatistiksel bağımlılığa dayalı modellerle ilgili bütünlük hipotezler içindeki değişkenlerin sebep sonuç ilişkisini açıklayabilen ve kuramsal modellerin bir bütün olarak test edilmesine olanak veren

etkili bir model test etme ve geliştirme yöntemi olmasıdır. YEM modeli araştırmacılara, değişkenler arasında doğrudan ve dolaylı etkileri belirleme olanağı sağlamaktadır.

YEM; nedensel ilişkiler hakkında varsayılan modelleri göstermek için path diyagramlarını kullanmaktadır. Path diyagramı gözlenen değişkenler arasındaki daha karmaşık ilişkilerin modellenmesi için regresyon analizini ve korelasyon katsayılarını kullanır. Path analizi değişkenler arasında neden-sonuç ilişkisine dayalı modelleri kurar. Path analizine ek olarak gizli değişken (latent variable) ve ölçüm modellerinin kavramsal sentezi çağdaş YEM' in temelini oluşturmuştur. YEM modelleri, doğrulayıcı faktör modelleri ve path modellerini birleştirmektedir. YEM, gizil ve gözlenen değişkenler arasındaki nedensel ve karşılıklı ilişkilerin bir arada bulunduğu modellerin test edilmesi için kullanılan yaklaşımdır.

YEM; hem sosyal, davranış ve eğitim ile ilgili bilimsel araştırmalarda hem de biyoloji, pazarlama ve tıp araştırmalarında kullanılan istatistiksel yöntemdir. YEM, bir konu ile ilgili yapısal kuramın çok değişkenli analizine hipotez testi yaklaşımı getiren istatistiksel yöntemler dizisidir.

YEM, üzerinde çalışılan bir olgu hakkındaki hipotetik veya anlamlı bilginin bir model aracılığıyla betimlenmesi için kullanılabilir. Sosyal bilimlerdeki teorilerin birçoğu doğrudan gözlenip ölçülemeyen hipotetik yapılar şeklinde oluşturulduğundan, araştırmacıların, her bir yapının boyutlarını ortaya koyarak önce hipotetik yapıları belirlemeleri gerekmektedir. Dolayısıyla, hipotetik yapının ölçümü dolaylı yolla, bir veya daha fazla gözlenebilir göstergesi aracılığıyla yapılmaktadır. Teorik yapılar gözlenebilir göstergelerle tanımlandıktan sonra teorik yapıların hipotezlerle nasıl karşılıklı olarak ilişkilendirildiği tanımlanır.

3.1- Evren ve Örneklem

Araştırma 2015 yılında Gümüşhane Üniversitesinde (50) ve Erzurum Atatürk Üniversitesinde (50) , Bayburt Üniversitesinde (120), faaliyet gösteren 220 akademisyen üzerinde uygulanmıştır. İçerik olarak; Öğretim Elemanları ve Öğretim Üyesi düzeyinde ki akademisyenler katılmış ve bu alanlarda ki eğitim durumları da 1-yüksek lisans ders aşaması, 2-yüksek lisans tez aşaması, 3- doktora ders aşaması, 4-doktora yeterlilik aşaması ve 5-doktora tez aşaması olarak sınıflandırılarak çalışma gerçekleştirilmiştir. Uygulanan bu anketin örneklem hacminin belirlenmesinde ‘‘kabul edilebilir hata düzeyini esas alan yöntem ‘‘ kullanılmıştır. Ana kitledeki intihal algısı, özdeşlik ve Senge'nin beşinci disiplini üzerine etkisi

bilinmediğinden p değerleri 0,5 alınmış ve mümkün olan en büyük örneklem hacmine ulaşılmıştır. P (Probability; Olasılık) değeri istatistiksel anlamlılığın (statistical significance) varlığının ve varsa da var olan farklılığın kanıtının düzeyinin belirlenmesi amacı ile kullanılan bir değerdir. Her istatistiksel testin sonucunda kullanılan test istatistiğine ait bir P değeri hesaplanır. Bu P değeri “ilgili hipotez testi sonucunda anlamlı fark vardır” denileceği durumda hatalı karar verme olasılığının ne olduğunu gösterir. Her ne kadar p değerinin 0,05 den küçük olması literatürde “istatistiksel olarak anlamlı” kabul edilse de araştırmacının isteğine göre 0,01 olarak ta kabul edilebilir. P değeri ne kadar küçük olursa H0 hipotezini reddetmek için elimizdeki kanıt o kadar yüksek olur. Ayrıca yapılan anketler evren büyüklüğünü karşılamaktadır.

3.2 Önerilen Model ve Hipotezler

Çalışmada esas olarak (Basic Model) Türkiye’de ki İntihal algısı, Özdeşlik ve Senge’nin beş disiplini üzerinde ilişki kurmak için model oluşturulmuştur. Modelin ikinci kısmında ise bu üç değişkenin latent (gizil) değişkenleri de, yapısal eşitlik modellemesi kullanılarak aralarında ki ilişkileri incelenmiştir.

Şekil 1. İntihal, Özdeşlik ve Senge’nin beş disiplini Temel Modeli

3.3 Hipotezler

Çalışmanın hipotezleri şu şekildedir.

H1: İntihal Algısı ile Özdeşlik arasında negatif yönlü ilişki vardır.

H2: Özdeşlik ile Senge’nin Beş Disiplini arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır.

4.BULGULAR

Anketimize katılanların %55.9 ‘ u erkek , %44.1’ i kadındır. Anketimize katılanların çoğunluğunun eğitim durumu % 41.8 ile doktora tez aşamasında olan kişilerdir. Eğitim durumu olarak katılım sağlayanların en az oranı ise %7.7 ile yüksek lisans tez aşamasında olanlardır. Çalışmada akademisyenlerin yaş oranları arasındaki ilişki durumuna bakıldığında %43.6 ile 26-29 yaş arasındaki

akademisyenlerin daha fazla olduğu; ayrıca yaş olarak en az katılımın % 5 oranı ile 22-25 yaşları arasında olduğu gözlemlenmiştir. Akademisyenlerin gelir düzeylerine baktığımızda da katılanların çoğunluğu %79,1 ile 3000 TL ve üzerindeki gelire sahipken %20,9 luk kısmı da 3000 TL'nin altında bir gelire sahiptir.

4.1 Kuramsal Modelin Genel Uyum Ölçütleri (Çelik, Erişim Tarihi:20.05.2017)

(Tablo 2.)

Uyum Ölçüsü	Model	Kriter	Sonuç
χ^2 / sd	3,17	$2 \leq \chi^2 / sd \leq 4$	Kabul Edilebilir Uyum
RMSEA	0,05	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$	Mükemmel Uyum
NFI	0,98	$0,95 \leq NFI \leq 1,00$	Mükemmel Uyum
NNFI	0,99	$0,97 \leq NNFI \leq 1,00$	Mükemmel Uyum
CFI	0,98	$0,95 \leq CFI \leq 1,00$	Mükemmel Uyum
GFI	0,95	$0,95 \leq GFI \leq 1,00$	Mükemmel Uyum

Yukardaki tabloda Yapısal eşitlik modellemesinin genel uyum ölçütleri ve önemli olan değerleri ve aralıkları verilmiştir. Bizde şekil 4.2 de çalışmamızın genel uyum ölçütlerini vereceğiz. Tablo2 de görüldüğü gibi ($0 \leq RMSEA \leq 0.05$) değeri arasında olursa model mükemmel uyuma sahip olacaktır. Sosyal bilimlerde genellikle 0,80'e kadar olan RMSEA değeri de (kabul edilebilir uyum) olarak adlandırılmaktadır. Ayrıca (NFI, NNFI, CFI, GFI) değerleri de (0.95) üstünde mükemmel uyumu göstermektedir.

4.2. Kuramsal Modelin Test Edilmesi

4.2.1. Kuramsal Modelin Uyum Ölçütleri

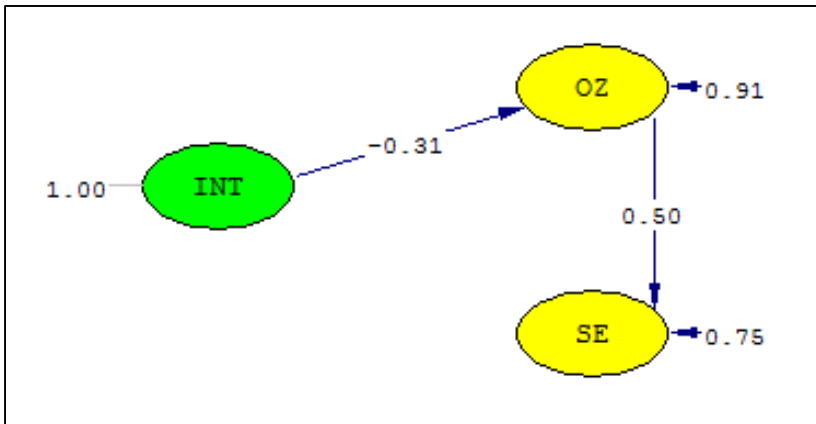
(Tablo 3.)

Uyum Ölçüsü	Model	Kriter	Sonuç
χ^2 / sd	169.76/73 2.33	$2 \leq \chi^2 / sd \leq 4$	Kabul Edilebilir Uyum
RMSEA	0.078	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$	Kabul

			Edilebilir Uyum
NFI	0,90	$0,95 \leq NFI \leq 1,00$	Kabul Edilebilir Uyum
NNFI	0,91	$0,97 \leq NNFI \leq 1,00$	Kabul Edilebilir Uyum
CFI	0,91	$0,95 \leq CFI \leq 1,00$	Kabul Edilebilir Uyum
GFI	0,90	$0,95 \leq GFI \leq 1,00$	Kabul Edilebilir Uyum

Yukarıdaki tablodan da görüldüğü gibi modelimizin χ^2 / sd oranı iyi uyumlu Ki-kare değerinin genelde anlamlı çıktığını görürüz, çünkü bu değer örneklem büyüklüğüne oldukça duyarlıdır. Özellikle çok küçük örneklerde, söz konusu değer genellikle anlamsız çıktığı bilinmektedir. Buna karşın çok büyük örneklerde de bu değer neredeyse her zaman anlamlı çıkar. Bu nedenle bunun yerine bir başka hesaplama, χ^2 / sd değerinin serbestlik derecesine bölünmesiyle yapılır ve bu oranın iki veya altında olması, modelin iyi bir model olduğunu, beş veya daha altında bir değer olması ise, modelin kabul edilebilir bir uyum iyiliğine sahip olduğunu gösterir.

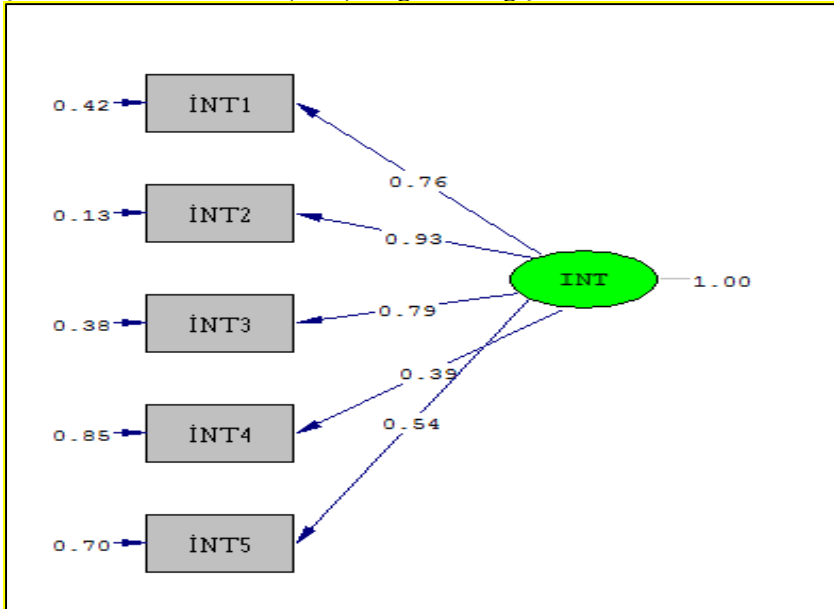
Şekil 4.2.2. Modelin Yapısal Eşitlik Uygunluğunun Değerlendirilmesi (Temel Model)

Şekil (4.2.2)'de görülen modelimizin temelini oluşturmaktadır. Burada YEM kullanarak ilk başta modelin birbiriyle olan ilişki yönüne bakılmaktadır. İntihal ile özdeşlik arasında negatif yönlü; Özdeşlik ile Senge arasında ise pozitif yönlü bir ilişki kurulduğu gözlemlenmektedir. Bizde Yukarıda verdiğimiz temel hipotezlerde bu ilişkiyi araştırmıştık dolayısıyla da burada hipotezlerimizin (H1,H2) doğrulandığını görmekteyiz.

Ayrıca bu modelin Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlere göre de nasıl şekil aldığını ve aralarındaki ilişkinin ne yönde olduğunu da YEM ile inceledik. Burada (INT) kavramını Bağımlı Değişken olarak belirleyip ; (OZ) ve (SE) kavramlarını da Bağımsız Değişken olarak tanımladık. Bunları da ayrıca YEM modeli her bir Bağımlı Değişken için bir X modeli her bir bağımsız değişken için Y modeli tanımlamaktadır. Aslında bilimsel araştırmalarda en önemli konulardan birisi de söz konusu modelin bağımlı ve bağımsız değişkenlerinin modelde nasıl rol aldığı ve modeli hangi yönde etkilediğidir.

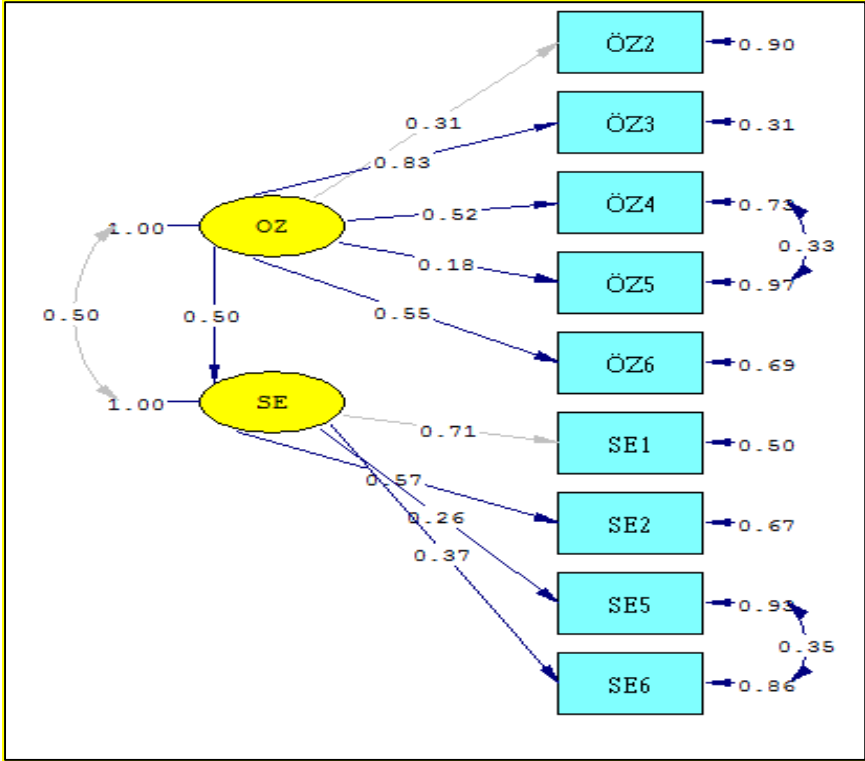
Şekil 4.2.3 (X-Model) (INT) Bağımlı Değişkenin Standart Yükleri

Yukarıda Şekil 4.2.3 (X-Model) olarak gösterilen (INT) Bağımlı Değişkeninin anketimizde 6 adet sorusu vardır; ancak bu sorulardan (İNT6) nolu soru yapılan faktör analizi sonucunda aynı

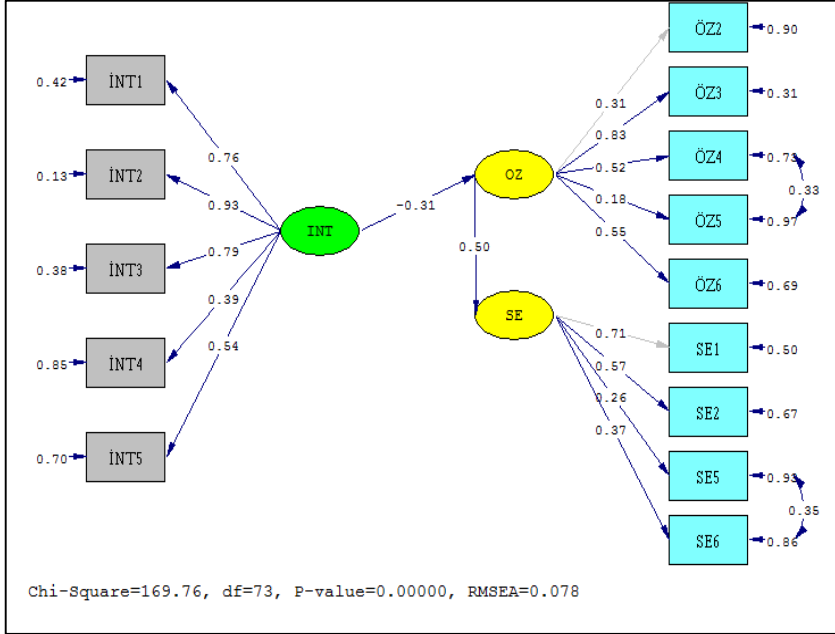
anlama gelen ya da ankete katılanların (İNT2) ve (İNT6) sorularını neredeyse aynı algıladıklarından dolayı çok güçlü korelasyonu olan İNT2 (korelasyon katsayısı 0.93) sorusunu dahil ederken anlaşılmadığı gözlemlendiğimiz (İNT6) sorusunu çıkardık.

4.2.4. (Y- Model) (OZ) ve (SE) Bağımsız Değişkenlerinin Standart Yükleri

Yukarıda Şekil 4.2.4. (Y- Model) ; (OZ) ve (SE) Bağımsız Değişkenlerinin Standart Yüklerini gösteren tabloda (ÖZ4) VE (ÖZ5) soruları ve Senge'nin ;(SE5) ve (SE6) da yine üsttekiŞekil 4.2.3' de belirttiğimiz gibi tam anlaşılamayan yahut bizim ölçek çevirisini yaparken birbirine yakın anlamlı olarak çeviri yapmamızdan kaynaklanan bir nedenden ötürü YEM programının bünyesinde bulunan ''modifiye''yapmak suretiyle bu soruları tıpkı tek bir soru gibi değerlendirerek, modelimizi test etmeye çalıştık.

4.2.5. Path Diyagramı Sonuçları İntihal, Özdeşlik ve Senge arasındaki Kuramsal Model

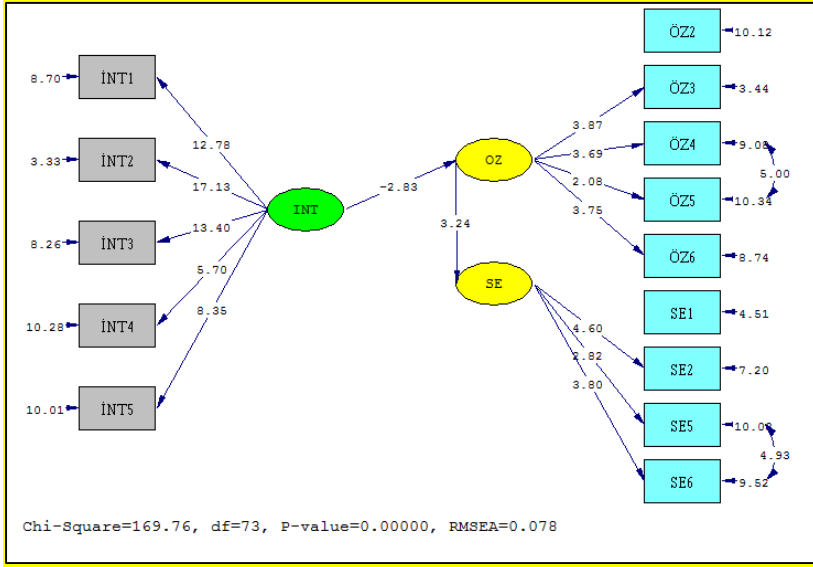
Şekil 4.2.5. Path Diyagramı Sonuçları

İntihal, Özdeşlik ve Senge arasındaki Kuramsal Modelin Test Edilmesi kısmında ise yukarıda ayrı ayrı ve anket soruları düzeyinde faktör analizleri ile standart yüklerinin oranı olarak incelediğimiz modelimizin tümünü bu aşamada test etmekteyiz. Bu nedenle bunun

yerine bir başka hesaplama, χ^2 / sd değerinin serbestlik derecesine bölünmesiyle yapılır ve bu oranın iki veya altında olması, modelin iyi bir model olduğunu, beş veya daha altında bir değer olması ise, modelin kabul edilebilir bir uyum iyiliğine sahip olduğunu gösterir.

Modelimizin χ^2 / sd oranı ise (2.33) Çok İyi Uyumu yakaladığımızı göstermektedir. P değeri olarak da %5 güven aralığı tercih edilmiştir; ancak Şekil 4.2.5 Path Diyagramı sonuçlarından da görüldüğü gibi p -value =0,0001 durumunda da güvenilir sonuçlar vermektedir. RMSEA uyumu da (0.078) Kabul Edilebilir Uyum olarak gözlemlenmiştir.

Şekil 4.2.6. İntihal, Özdeşlik ve Senge arasındaki Kuramsal Modelin t değerleri ve Tablosu

Tablo 4.2.6.(Devamı) Araştırma Hipotezleri, t değerleri

Hipotez	Etkileşim	Path Katsayısı	t -değeri	Sonuç
H1	INT→ÖZ	-0.31	-2.83	Doğrulandı
H2	ÖZ→SE	0.50	3.24	Doğrulandı

Şekil (4.2.6) İntihal, Özdeşlik ve Senge arasındaki Kuramsal Modelin T değerleri ve Tablosuna göre Araştırma hipotezlerinin tamamı model kapsamında doğrulanmıştır, ayrıca incelendiğinde yapısal katsayılarla ilişkin elde edilen tüm t-değerlerinin (1,96) kritik değerinden daha büyük olduğu da görülmektedir. Buradan hareketle Hipotez, H(1) ve H2) istatistiksel olarak doğrulanmıştır. Hipotez, H(1) istatistiksel olarak doğrulanmıştır ($y=-0.31$; $t=-2.83$). İntihal Algısı ile Özdeşlik arasında negatif bir ilişki olduğunu gözlemlerken; Özdeşlik ile Senge arasında pozitif bir ilişki olduğu istatistiksel olarak belirlenmiş ve araştırma hipotezi H(2) kabul edilmiştir. ($y=-0.50$; $t=-3.24$).

5-SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmaya başlamadan önce Ülkemizde Ahlak ve Etiğe bakışın ne düzeyde olduğunu merak ederek; ayrıca akademik dünyada da buna karşılık olarak; İntihal Algısının nasıl düşünüldüğünü sorgulayarak araştırmalarımıza başladık.

İntihal Algısının tam zıttı olan ve literatür kısmında da belirttiğimiz gibi Çalışanların Özdeşlik düzeylerinin artmasının; bağlılıklarını ve tatminlerini de artıracakını tahmin ettiğimiz için İntihal algısı ya da Eğilimi ile Özdeşlik kavramını incelemeye karar verdik; ayrıca da Peter Senge'nin 5. disiplin adlı kitabında geçen öğrenen örgütler ile ilgili birtakım sorularını da kurmuş olduğumuz modelimize uyarlayarak ekledik, çünkü iyi bir örgüt(bilen, anlayan ve nihayetinde öğrenen) örgüttür. İntihal algısı ya da Eğilimi ile Özdeşlik kavramına Senge'nin sorularını da faktör analizi yaptıktan sonra eklemek suretiyle modelimizi kurduk ve sonuç olarak da gördük ki (H1) ve (H2) hipotezimiz doğrulandı.

Burada literatür taraması yaptığımızda özellikle İntihalın olmaması için **”Örgütsel ahlak”** İle ilgili ve buna bağlı olarak **kurumsallık** ile ilgili Cumhuriyet tarihinde toplam yapılan Lisansüstü çalışma sayısının beş tane olması bizi fazlasıyla şaşırtmış ve üzmüştür. Daha sonra yapılacak olan çalışmalar bu kavramlar üzerinde yapılabilir ve kuramsal olarak incelenebilir.

Kaynakça

1-Brown, D. (1996). The ‘essences’ of the fifth discipline: Or where does senge stand to view the world?. *Systems Research and Behavioral Science*, 13(2), 91-107.

2-Chang, D. S., & Sun, K. L. (2007).-a Exploring the correspondence between total quality management and Peter Senge's disciplines of a learning organization: A Taiwan perspective. *Total quality management & business excellence*, 18(7), 807-822.

3-Ali, H. I. H. (2013). Minimizing cyber-plagiarism through Turnitin: faculty's & students' perspectives. *International Journal of Applied Linguistics and English Literature*, 2(2), 33-42.

4- Caldwell, R. (2012).-a Systems thinking, organizational change and agency: A practice theory critique of Senge's Learning Organization. *Journal of Change Management*, 12(2), 145-164.

5- Caldwell, R. (2012).-b Systems thinking, organizational change and agency: A practice theory critique of Senge's Learning Organization. *Journal of Change Management*, 12(2), 145-164.

6- Caldwell, R. (2012). Leadership and learning: A critical reexamination of Senge's learning organization. *Systemic Practice and Action Research*, 25(1), 39-55.

7-Cemal, H (2014, 11 Eylül). İntihal. Milliyet. 15 Eylül 2014 tarihinde [http:// www.milliyet.com.tr/2017.04.11/yazar/cemal.html](http://www.milliyet.com.tr/2017.04.11/yazar/cemal.html) adresinden erişildi

8- **Chang, D. S., & Sun, K. L.** (2007).-b Exploring the correspondence between total quality management and Peter Senge's disciplines of a learning organization: A Taiwan perspective. *Total quality management & business excellence*, 18(7), 807-822.

9- **Galvin, B. M., Lange, D., & Ashforth, B. E.** (2015). Narcissistic organizational identification: Seeing oneself as central to the organization's identity. *Academy of Management Review*, 40(2), 163-181.

10- Çelik, H.E,

https://www.academia.edu/1736282/Yap%C4%B1sal_E%C5%9Fitlik_Modeli_ve_LISREL

11- **Hansen, Brian.** "Combating plagiarism." *The CQ Researcher* 13.32 (2003): 775-792.

12- **Hsiung, C. M.** (2010). Identification of dysfunctional cooperative learning teams based on students' academic achievement. *Journal of Engineering Education*, 99(1), 45-54.

13- **Ko, Y. J., Kim, K., Claussen, C. L., & Kim, T. H.** (2008).-a The effects of sport involvement, sponsor awareness and corporate image on intention to purchase sponsors' products. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 9(2), 6-21.

14- **Kim- T. – Kyungro C. – Yong Jae K.** (2010),- “Determinants of Organisational Identification and Supportive Intentions”, *Journal of Marketing Management*, 26 (5-6), pp. 413-427.

15- **Kong, L., Lu, Z., Qi, H., & Han, Z.** (2014). Detecting High Obfuscation Plagiarism: Exploring Multi-Features Fusion via Machine Learning. *International Journal of u-and e-Service, Science and Technology*, 7(4), 385-396.

16- **McCarthy, D. C., Bui, H., & Chau, V. S.** (2013). Assessing Performance Determinants of Higher Education Academics in Developed and Emerging Economies: UK vs. Vietnam. *Strategic Change*, 22(5-6), 371-385.

17- **Münir, M.** (2007, 25 Ekim). Sekiz soru cevapla intihalin karnesi. Milliyet. 15 Kasım 2007 tarihinde http://www.milliyet.com/2014.10.25_yazar/munir.html adresinden erişildi.

18- **Nazan Özenç, Uçak, Hatice Gülşen Birinci.** "Bilimsel etik ve intihal." *Türk Kütüphaneciliği* 22.2 (2008): 187-204.

19- **Novak, V. M.** (2014). Design management of sustainability values: a learning organization

perspective. *Architectural Engineering and Design Management*, 10(3-4), 218-232.

20- **Okoro, E. A.** (2011). Academic integrity and student plagiarism: Guided instructional strategies for business communication assignments. *Business Communication Quarterly*, 74(2), 173-178.

21- **Osborne, J. W., & Jones, B. D.** (2011). Identification with academics and motivation to achieve in school: How the structure of the self influences academic outcomes. *Educational Psychology Review*, 23(1), 131-158.

22- **Park, J. H.** (2008). Validation of senge's learning organization model with teachers of vocational high schools at the Seoul Megalopolis. *Asia Pacific education review*, 9(3), 270-284.

23- **Rehman, R. R., & Waheed, A.** (2014). Ethical perception of university students about academic dishonesty in Pakistan: identification of student's dishonest acts. *The Qualitative Report*, 19(4), 1.

24- **Shanahan, K. J., Hopkins, C. D., Carlson, L., & Raymond, M. A.** (2013). Student identification of academic cheating typology and the link to shoplifting motivation. *Marketing Education Review*, 23(2), 163-178.

25- **Worrell, D.** (1995). The learning organization: Management theory for the information age or new age fad?. *The Journal of Academic Librarianship*, 21(5), 351-357.

26- **Uzun, E., Karakuş, T., Kurşun, E., & Karaaslan, H.** (2007). Öğrenci gözüyle "aşırma"(intihal): neden ve çözüm önerileri. *Akademik Bilişim*, 7.

27- **Wager, E.** (2011). *How should editors respond to plagiarism*. COPE discussion paper). [http://publication ethics.org/files/COPE_plagiarism_discussion_% 20 doc_26% 20Apr% 2011. pdf](http://publication.ethics.org/files/COPE_plagiarism_discussion_%20doc_26%20Apr%2011.pdf). Accessed June 21.